

Seeing is Believing: The Special Bracha on Seeing Chanukah Candles

I. Introduction

1. תלמוד בבלי מסכת שבת דף כג עמוד א
אמר רב חייא בר אשי אמר רב המדליק נר של חנוכה צריך לברך ורב ירמיה אמר הרוואה נר של חנוכה צריך לברך אמר רב יהודה יום ראשון הרוואה מברך שתים ומדליק מברך שלש מכאן ואילך מדליק מברך שתים ורוואה מברך אחת מאי ממעט ממעט זמן ונימעוט נס נס כל יומי איתיה

2. רש"י מסכת שבת דף כג עמוד א
הרוואה מברך שתים - שעשה נסים ושהחיינו, שאין עליו לברך להדליק - דהא לא אדליק איהו.

II. Why do we say נסים?

3. שאילתות דרב אחאי פרשת וישלח שאילתא כו
וכד מטי יומא דאיתרחיש להו ניסא לישראל כגון חנוכה ופורים מיחייב לברוכי ברוך אשר עשה נסים לאבותינו בזמן הזה בחנוכה על שרגא בפורים על מקרא מגלה

4. ספר הפרדס (נביו) שער הראיה (R. Asher b. R. Chaim Navyu¹, 1200's Spain)
אלא נראה לי דהכא נמי בדין הוא דמברכינן בנר חנוכה בראיה יותר משאר מצוות, לפי נר חנוכה נעשה זכרון לנס [שנעשה] כשנכנסו יוונים להיכל. והוי ליה כרואה מקום שנעשו בו נסים לאבותינו שחייב לברך בא"י אמ"ה שעשה נסים לאבותינו וגו'. הילכך חייב לברך ג"כ כשרואה נר חנוכה כמו במקום שנעשו נסים לישראל שחייב לברך, אבל שאר מצוות לא.

5. תוספות מסכת סוכה דף מו עמוד א
הרוואה נר של חנוכה צריך לברך - בשאר מצות כגון אלולב וסוכה לא תקינו לברך לרואה אלא גבי נר חנוכה
(א) משום חביבות הנס
(ב) וגם משום שיש כמה בני אדם שאין להם בתים ואין בידם לקיים המצוה וטעם ראשון ניחא דלא תיקשי ליה מזוזה
(ג) ועוד יש לפרש דאין שייך לתקן לרואה ברכה שאין העושה מברך.

6. ערוך השולחן אורח חיים סימן תרעא
והכא גבי חנוכה המצוה היא הראייה לראות הנרות כשדולקין וזהו הפירסומי ניסא ולכן תקנו ברכה להרוואה כדאיתא בגמ' שם... אבל בנר חנוכה עיקרא דמצוה הוי ההדלקה כמו שמברכין להדליק נר חנוכה אלא שגם הראייה מצוה ולכן הרוואה מברך שעשה נסים כמ"ש בס"י תרע"ו:

7. בית הבחירה (מאירי) מסכת שבת דף כג עמוד א
מי שאין לו להדליק ואינו במקום שיהא אפשר לו לראות יש אומרים שמברך לעצמו שעשה נסים ושהחיינו בלילה ראשונה ושעשה נסים בכל הלילות והדברים נראין...
יש מדקדקין לברך ברכת להדליק בראשונה ושעשה נסים באחרונה בשעה שהוא רואה כל מה שהוא חייב להדליק ואיני רואה הכרח בכך

8. שולחן ערוך אורח חיים הלכות חנוכה סימן תרעו סעיף ה
מליל ראשון ואילך מברך שתים: להדליק, ושעשה נסים.
הגה: ויברך כל הברכות קודם שיתחיל להדליק (מהרי"ל).

¹ פי נפשו פסיוו זכרה ויזכה פי מיטיב לה (תהלים מ:ט)

III. When does ברכת הרוואה Apply?

9. חידושי הרשב"א מסכת שבת דף כג עמוד א
הרוואה מברך שתיים. מסתברא בשלא הדליק ולא הדליקו עליו בתוך ביתו ואינו עתיד להדליק הלילה, הא לאו הכי אין צריך לברך דלא מציינו יוצא מן המצוה וחוזר ומברך על הראיה

10. חידושי הריטב"א מסכת שבת דף כג עמוד א
הרוואה נר חנוכה צריך לברך. יפה פרש"י ז"ל בשם רבותיו שלא הוזקה זו אלא למי שלא בירך עדיין, אבל דעתו להדליק הוא עצמו בתוך ביתו ורוואה נר אחר, יש אומרים שמברך על הראיה וחוזר ומברך בשעה שמדליק, ויש אומרים דכיון שדעתו להדליק בביתו אינו צריך עכשו לברך על ראיתו, ואין בזה משום אין מעבירין על המצות כיון דעל ידי הדלקה עדיף טפי...

11. רש"י מסכת שבת דף כג עמוד א
הרוואה - העובר בשוק ורוואה באחד החצרות דולק, ומצאתי בשם רבינו יצחק בן יהודה, שאמר משם רבינו יעקב: דלא הוזקה ברכה זו אלא למי שלא הדליק בביתו עדיין, או ליושב בספינה.

12. רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ג
וכל הרוואה אותה ולא בירך מברך שתיים, שעשה נסים לאבותינו ושהיינו, ובשאר הלילות המדליק מברך שתיים והרוואה מברך אחת שאין מברכין שהיינו אלא בלילה הראשון.

IV. The Integration of Lighting and Seeing

13. מור וקציעה סימן תרעה
כתבו האחרונים ז"ל בשם רש"ל, דסומא יש לו להדליק. ואפשר מודו דמ"מ אינו מברך, והכי משמע לי נמי מדאמרינן הרוואה מברך ודוק...אפילו את"ל דבר חיובא הוא בשאר מצות, מיהו במצוה דתליא בראיה, ודאי שאני.

14. שולחן ערוך אורח חיים הלכות חנוכה סימן תרעז סעיף ג
יש אומרים שאע"פ שמדליקין עליו בתוך ביתו, אם הוא במקום שאין בו ישראל מדליק בברכות. הגה: כי חייב לראות הנרות (מרדכי), וכן נוהגין

15. תשובות והנהגות כרך א סימן שצד
הנה מצאתי בספר "מקור חיים" שנדפס מחדש מכת"י בעל "חות יאיר" וז"ל "נ"ל דעיקר מצוה היא שיהיה המדליק אצל הנרות חצי שעה לראות אותם לשמוח בהם, כי הם גם כן זכר לשמחה שהיו מדליקין אחר הנס כמ"ש והדליקו נרות בחצרות קדשיך...והכי משמע מה שאמרו אין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם ולכן הרוואה גם כן מברך, ולא סגי שידליק וילך לו למקום אחר".
ובעיקר הענין הנה כתב הרמ"א (סימן תרע"ז) שחייבין לראות הנרות ויש בזה אור שהאדם ממשיך בראיית הנרות, ודע כי "נר מצוה ותורה אור" ואין לך אור גדול המסוגל להמשיך לאדם קדושה כמו עסק התורה.